

ผ้ากั๊ง : ผืนผ้าทอในอดีต ใช้ซึ่งกางกั้นในทางศาสนา (ตอนที่ 2)

"ผ้ากั๊ง" นั้น นอกจากจะมีความหมายหมายถึงผ้าที่ใช้แขวนกางกั้นเพื่อแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารหรือบ้านเรือนเป็นพื้นที่เฉพาะเสมือนเป็นผ้าม่าน ในกลุ่มวัฒนธรรมไทลาว (ลาวเทิง ลาวลุ่ม ลาวสูง ใน สปป.ลาว) กลุ่มวัฒนธรรมไทแดงทั้งที่อยู่ในลาว และในประเทศเวียดนาม (ตามรายละเอียดที่กล่าวถึง ในตอนที่ 1) แล้วก็ตาม แต่สำหรับในกลุ่มวัฒนธรรมไทยวน ไทลื้อ ลาวพวน ลาวครั่ง ในประเทศไทยนั้น "ผ้ากั๊ง" จะมีความหมายที่แตกต่างกันออกไป ผ้ากั๊ง ในความหมายของกลุ่มวัฒนธรรมเหล่านี้จึงจะหมายถึง ผ้าที่นิยมใช้ในทางศาสนา โดยจะใช้กางกั้นหรือชิงไว้เหนือพระพุทธรูป ในพระอุโบสถหรือพระวิหาร ส่วนใหญ่แล้วมักจะกางกั้นไว้เหนือพระเศียรของพระพุทธรูปประธาน ในบางชุมชนบางแห่งจะใช้ผ้ากั๊งสำหรับกางกั้นเหนือบริเวณแท่นอาสนะที่พระสงฆ์จะขึ้นนั่งสวดมนต์ ทั้งนี้เพื่อให้มีการแบ่งสัดส่วนและแบ่งแยกพื้นที่กันเด็ดขาดระหว่างสงฆ์กับฆราวาส ดังนั้นผ้ากั๊งของกลุ่มวัฒนธรรมกลุ่มนี้จึงมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปหลายชื่อตามแต่ท้องถิ่นนิยม เช่น ผ้ากั๊ง หรือผ้ามุงบน หรือ ผ้าเทิงพระเจ้า เป็นต้น

นอกจากนั้น "ผ้ากั๊ง" ยังจะนำมาใช้เป็นผ้าที่กางกั้นเหนือสถานที่ฌาปนสถานหรือสถานที่จัดส่งสารปลงศพ หรือเผาศพของพระภิกษุในวัฒนธรรมล้านนา ที่มีการจัดสร้างปราสาทนกกหัสติลิ่งค์ขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อใช้แทนเมรุที่เผาศพ ตามความเชื่อที่ว่า นกกหัสติลิ่งค์นี้จะนำพาวิญญาณของผู้วายชนม์ไปสู่สุคติภพอันไกลโพ้นได้ บนยอดสุดของปราสาทใส่ศพจะผูก ผ้ากั๊ง หรือผ้าเทิงพระเจ้า กางกั้นไว้เหนือสุด ถือเป็นการแบ่งแยกขอบเขตของฌราวาสกับสงฆ์ออกจากกันอย่างเด็ดขาด หรืออีกนัยหนึ่งเป็นความเชื่อในเรื่องของการได้สิ้นอายุขัยภายใต้ร่มเงาผ้ากาสาวพัตร์สมดังเจตนาของสมณะเพศ จึงเชื่อว่า การชิงผ้ากั๊งอยู่เหนือบนยอดสุดของปราสาทศพ เป็นการกางกั้นเปลวเพลิงขณะที่ได้ทำการฌาปนกิจกลางแจ้งนั้น ไม่ให้เปลวไฟนั้นแผดเผาขึ้นไปถึงสวรรค์ชั้นพรหมได้ ผ้ากั๊ง ที่ใช้ในทางศาสนาเช่นนี้ นิยมทอขึ้นเป็นผ้าฝ้ายสีขาว หรือฝ้ายอมสีตามแบบสีของจักรพระสงฆ์ก็ได้ บางครั้งก็ใช้ผ้าสีอื่นๆ เช่น สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน มาตกแต่งด้วยการตัดขอบ หรือใช้ลูกปัดร้อยถักเป็นตาข่ายหรืออุบะห้อยประดับโดยรอบแทนระบาย บางผืนอาจมีการตกแต่งประดับด้วยดอกหรือดวงดาวด้วยการฉลุกระดาษสีแปะประดับ อันมีความหมายถึงดาวเพดานและอนันตจักรวาลที่ปรากฏกล่าวไว้ตามพระคัมภีร์ในพระศาสนา ลักษณะโครงสร้างของผืนผ้าขึ้นอยู่กับความนิยมของแต่ละกลุ่มวัฒนธรรม และการใช้งาน ลวดลายบนผ้ากั๊งที่นิยม มีทั้งลักษณะลายเรขาคณิต และลายรูปสัตว์ในตำนานที่มีความเกี่ยวเนื่องและความเชื่อด้านศาสนา เช่น ลายช้าง ลายม้า ลายนาค เป็นต้น

ในอดีตนั้น เชื่อกันว่าอันสงส์ของการถวายผ้ากั๊ง หรือผ้าเทิงพระเจ้า หรือผ้ามุงบน จะเป็นกุศลปัจจัย ให้ได้ไปเกิดในยุคพระศรีอารียเมตไตร รวมทั้งได้อานิสงส์ต่อเนื่องไปอีก 16 กัลป์ กับทั้งจะได้เป็นพระอินทร์อีก 7ชาติ ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ 7 ชาติ และบุคคลผู้นั้นเมื่ออยู่ในสถานที่ใด เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายก็จัก เคารพบูชาอยู่ทุกเมื่อ ผ้ากั๊ง ในอดีตจึงสะท้อนถึงความเชื่อที่แต่ละกลุ่มวัฒนธรรมให้ความสำคัญในชีวิต ลวดลายที่ปรากฏโดดเด่นในผ้าชนิดนั้น ประกอบด้วย ลายช้าง ลายม้า และ ลายเครื่องบินค ซึ่งอยู่ในกลุ่ม ลวดลายของสัตว์ที่นิยมนำมาทอในผ้าชนิด มีความเกี่ยวเนื่องและความเชื่อด้านศาสนา

